

EUROMONTANA

XIII Congrés
Europeu
de la Muntanya

15 - 16 - 17 - 18 octubre de 2024

DECLARACIÓ DE PUIGCERDÀ

ECONOMIES DE MUNTANYA

Garantir un futur brillant per a
les economies de muntanya

Co-construït durant la XIII Congrés Europea de la
Muntanya a Puigcerdà, del 15 al 18 d'octubre de 2024

Nosaltres, els agents de muntanya interessats, reunits a Puigcerdà el dia 18 d'octubre de 2024, declarem:

Les economies de muntanya es mantenen gràcies als sectors i operadors que constitueixen el nucli dels nostres territoris. Proporcionen ocupació a les comunitats locals, productes i serveis clau i serveis ecosistèmics essencials per a la societat en general; així mateix, preserven el patrimoni cultural i el saber fer dels territoris muntanyencs. Aquests sectors i les seves cadenes de valor s'enfronten a nombrosos reptes econòmics, socials i ambientals, agreujats per les limitacions geogràfiques pròpies de les zones de muntanya.

Per abordar aquests reptes i garantir que les nostres regions continuïn sent llocs atractius per viure-hi i treballar, reafirmem la necessitat de **construir economies de muntanya pròsperes, sostenibles i resilients**.

Cal que les muntanyes dinàmiques del futur siguin riques pel que fa a la cultura i **pròsperes** en l'aspecte socioeconòmic. Cal que les impulsin principalment, però no exclusivament, els **sectors econòmics emblemàtics** de les nostres regions —és a dir, l'agricultura i el turisme—, alhora que es promouen les iniciatives de les persones implicades, especialment dels petits agricultors i les pimes. Així mateix, cal que les futures economies de muntanya es beneficiïn de la transició digital, que pot impulsar la creació de petites empreses i models de negoci innovadors, i de la transició verda. La transició verda no només pot contribuir a la creació de llocs de treball —sobretot amb l'encoratjament que es **deslocalitzin determinades indústries de transformació**—, sinó que també pot promoure una **remuneració justa i eficient per als serveis ecosistèmics**, especialment els que ofereix el pastoralisme. Finalment, cal que les muntanyes del futur capitalitzin l'economia social, especialment mitjançant el model cooperatiu, el qual crea ocupació local sostenible, fomenta la cohesió social i respon a les necessitats socioeconòmiques locals.

La prosperitat de les zones de muntanya també depèn de la **resiliència que tinguin davant les diferents crisis**, especialment el **canvi climàtic**, que afecta les zones de muntanya de manera més ràpida i intensa. Els nostres sectors econòmics —sobretot l'agricultura, la indústria i el turisme— han d'adaptar-se a aquesta realitat nova. Atès que l'augment de les temperatures desafia la viabilitat a llarg termini del turisme d'hivern en determinades regions de muntanya, cal donar suport a aquests territoris en les **estratègies de diversificació turística** que plantegen, tot considerant acuradament els riscos d'una mala adaptació i els possibles conflictes per la utilització dels espais i els recursos naturals. S'ha de parar una atenció especial a **l'ocupació en aquests sectors**, amb més èmfasi en la formació. A més de diversificar el turisme, les economies de muntanya resilents també necessiten una **diversificació de les activitats econòmiques** dins de les regions. Això no només en reforçarà la resiliència davant de les fluctuacions econòmiques, sinó també davant dels canvis demogràfics. En una època en què moltes regions s'enfronten a una disminució de la població i a una manca d'atractiu, sobretot per a la població activa, la reestructuració dels sectors i la promoció d'indústries emergents poden crear un **narrativa nova** per a les zones de muntanya. També cal reforçar la resiliència demogràfica mitjançant altres sectors com ara l'economia de plata i l'assistència.

Finalment, davant els reptes ambientals del nostre segle, les economies de muntanya del futur han de ser **fermament sostenibles** i han de treballar amb la natura i per la natura.

La **transició verda** ofereix a les muntanyes oportunitats tangibles per desenvolupar l'**economia circular** de manera sostenible. Mitjançant el reforç de les cadenes de valor clau de les regions muntanyenques com ara l'agricultura —especialment la ramaderia— i la silvicultura, es pot augmentar el valor dels recursos naturals, recolzar una economia més sostenible i crear llocs de treball atractius. No obstant això, d'acord amb els principis del desenvolupament sostenible, la transició cap a una economia més verda no es pot aconseguir sense parar una atenció especial a la **dimensió social de la sostenibilitat**. Per això, les zones de muntanya han d'oferir una **ocupació de qualitat** i una remuneració justa, i han de garantir **igualtat d'oportunitats** per a les dones, la gent jove i els col·lectius vulnerables.

A mesura que treballem per aconseguir economies pròsperes, resilents i sostenibles, defensem la importància d'un entorn propici i de **muntanyes que siguin llocs atractius per viure-hi i treballar**. Així doncs, els nostres territoris han de ser inclusivament i atractius per als treballadors, facilitar l'accés al sòl i a un habitatge assequible i de qualitat, i promoure l'aparició d'iniciatives socioculturals i econòmiques liderades per les comunitats locals en tercers llocs i espais de treball compartits. Aquest entorn es pot millorar amb l'enfocament dels pobles intel·ligents i les eines de planificació territorial existents, i mitjançant una governança de muntanya adequada que situï a ciutadania en el centre de la vida socioeconòmica.

Amb l'objectiu de fer les nostres economies més pròsperes, resilents i sostenibles, instem les institucions europees, nacionals i regionals perquè:

- **Ampliïn l'abast del Fons de Transició Justa de la UE i la Plataforma de Transició Justa** per donar suport a la transició socioeconòmica a les regions de muntanya, on el PIB local es basa en gran mesura en el turisme d'hivern i on l'estabilitat es veurà greument afectada pel canvi climàtic.
- **Parin més esment a les característiques específiques de les zones de muntanya** i les seves economies en els plans nacionals i regionals d'adaptació al canvi climàtic, inclòs el futur Pla d'adaptació al canvi climàtic de la UE.
- **Garanteixin una remuneració justa per als agricultors de muntanya tenint en compte els serveis ecosistèmics** que ofereix l'agricultura de muntanya i la necessitat d'encoratjar el relleu generacional, **mitjançant la implantació obligatòria de pagaments per a les zones amb limitacions naturals** en la Política Agrícola Comuna posterior al 2027.
- **Promoguin certificacions** que augmentin el valor dels productes agrícoles de muntanya i fomentin l'adopció del **terme de qualitat opcional "producte de muntanya"** mitjançant l'ús de logotips reconeixibles als estats membres que l'utilitzen.
- **Aconsegueixin que els productes de muntanya siguin més barats i accessibles** per als consumidors mitjançant la introducció d'incentius fiscals per als productes agrícoles i ramaders, la creació de bons per a les comunitats locals o la implementació de mecanismes de preus garantits per als productors. Revisin, en l'àmbit de la UE, les directives de contractació pública per facilitar les compres a productors locals i petits productors.
- **Simplifiquin l'accés als fons de promoció de la UE de productes de qualitat per als petits productors de muntanya**, per exemple, mitjançant l'assignació de més finançament a campanyes dirigides al mercat nacional i a la facilitació d'estudis de mercat.

- **Reconeguin i promoguin el paper dels productes de muntanya** en els sistemes alimentaris sostenibles i saludables i com a part de la implementació de l'estratègia "De la granja a la taula".
- **Donin suport al desenvolupament d'indústries de transformació locals** mitjançant la implementació de mecanismes d'inversió com les inversions territorials integrades de la Política de Cohesió, i fomentin la cooperació amb les parts interessades de les cadenes de valor existents.
- **Incrementin el suport a l'economia circular a les zones de muntanya** i a l'ús en cascada de la llana i la fusta en particular. En l'àmbit europeu, cal que la nova Llei d'economia circular de la UE abordi millor els reptes específics de les zones remotes, on la recollida de la transformació són més difícils. A escala nacional, regional i local, cal facilitar la instal·lació d'empreses de processament circular mitjançant infraestructures cooperatives compartides i donar suport a la producció a través de contractacions públiques circulars.
- **Mantinguin un suport ferri a l'economia social** i a la innovació social en l'orientació econòmica i les polítiques de transició verda, i en reconeguin el paper com a motors de resiliència i prosperitat.
- **Fomentin l'elaboració de polítiques més integrades, basades en el territori i en el coneixement;** desenvolupin encara més l'**Observatori Rural de la UE** per incloure-hi més dades de nivell NUTS3 rellevants per a les condicions marc per al desenvolupament econòmic, i donin suport a la creació d'observatoris regionals similars a tot Europa.
- **Utilitzin l'Observatori Rural de la UE** per recopilar dades sobre l'habitatge en el nivell NUTS3, incloent-hi el nombre de propietats desocupades, la taxa d'ocupació de les propietats, les fluctuacions dels preus dels immobles i la taxa de propietats mal aïllades.
- **Abordin els reptes específics de les zones de muntanya en la política d'habitatge,** especialment dins del futur Pla d'habitatge assequible de la Unió Europea, tenint en compte l'augment del risc de despoblament i pèrdua d'atractiu a les zones rurals amb habitatges de menor qualitat, i promoguin un diàleg constructiu i inclusiu a escala regional i local.
- **Encoratgin els vincles rurals-urbans** amb la integració de l'escala de l'àrea funcional socioeconòmica en la planificació territorial.
- **Implantïn mecanismes de comprovació rural** –com a mínim i, en el millor dels casos, de comprovació de muntanya– en l'adopció de polítiques europees, nacionals i regionals per garantir la coherència de les polítiques públiques als nostres territoris.
- **Creïn, a escala nacional, regional i interregional, les condicions per a la cooperació estructurada** i l'aprenentatge entre iguals entre zones de muntanya que s'enfronten a reptes de desenvolupament similars mitjançant programes específics, estratègies macroregionals o administracions territorials específiques.
- **Incrementin els esforços per retenir i atraure talent a les zones de muntanya** i donin una importància especial a la gent jove, tal com assenyala la Declaració de Sila per a les muntanyes intel·ligents.

Finalment, nosaltres, Euromontana, ens comprometem a modelar les economies de muntanya del futur mitjançant les mesures següents:

- **Enfortir les nostres relacions amb els responsables polítics regionals, nacionals i de la UE per esdevenir l'altaveu de les comunitats de muntanya** i garantir que les necessitats específiques de les economies de muntanya es reflecteixin millor en les polítiques públiques.
- **Facilitar l'intercanvi de coneixements i bones pràctiques** per al desenvolupament sostenible de les economies de muntanya.
- **Desenvolupar projectes de recerca** i de camp que s'alineïn amb els objectius d'aquesta Declaració, en particular, pel que fa a la transició del turisme, la promoció dels productes de muntanya, el suport al pastoralisme i l'avenç de l'economia circular.
- **Fomentar la recerca sobre les regions de muntanya, per a les regions de muntanya** i amb les regions de muntanya a través de NEMOR, la Xarxa Europea de Recerca de Muntanya, per promoure enfocaments econòmics interdisciplinaris i donar suport al desenvolupament de polítiques públiques basades en l'evidència.
- **Promoure el Pacte Rural Europeu**, encoratjar els agents de muntanya interessats a prendre mesures per als seus territoris i esdevenir l'altaveu de les comunitats de muntanya en el marc del Pacte, fins i tot a través del grup de comunitats de muntanya.
- **Donar suport al desenvolupament posterior de les eines de la visió a llarg termini per a les zones rurals de la UE**, i destacar les necessitats de les comunitats de muntanya per establir les condicions per a economies pròsperes, sostenibles i resilients.
- **Aprofitar l'Any Internacional de les Zones de Pastura i els Pastors el 2026** per promoure la continuïtat i la sostenibilitat del pastoralisme i de la ramaderia extensiva a les zones de muntanya, per donar veu a les necessitats dels agents pastorals i per desenvolupar solucions polítiques adequades.
- **Explorar els usos i els beneficis de les tecnologies digitals** per a les economies de muntanya, incloses les noves eines que sorgeixen de la intel·ligència artificial.

www.euromontana.org

Segueix-nos a les xarxes
socials
@Euromontana

